

4. Вінічук В.В. Ефективна робота з газетою та політичною лексикою. Дипломатична академія України. – К.: Демид, 2002.
5. Малявін Д.В., Латушкіна М.С. Работа с газетой на английском языке в средней школе. Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1988.
6. Степанова И.С. Время, события, люди. Книга для учителя английского языка. – М.: Просвещение, 1987.
7. Зражевская Т.А., Козловская И.М. Чтение газеты: пособие по общественнополитической лексике для изучающих английский язык. – М.: Международные отношения, 1990.
8. Старикова Е.Н., Нистеренко Н.Н. British Press: Advanced Reading = Британская пресса: Углубленное чтение. – К.: Логос, 1999.
9. Конков И.Ф. Методика преподавания иностранных языков: учебное пособие для институтов и факультетов иностранных языков. – Мн.: Высшая школа, 1979.
10. Ю.Манси Е.Л. Методические рекомендации и учебные задания к работе над политической лексикой. – К.: КГПИ, 1989.

А н н о т а ц и я

Статья освещает актуальные вопросы работы с периодическими изданиями на занятиях по иностранному языку в вузах. В статье подчеркивается важная роль газеты в процессе обучения как части дополнительного учебного материала. Даны рекомендации по систематической работе преподавателя с газетным материалом для достижения комплексных воспитательных и общеобразовательных целей. Особое внимание статья уделяет подбору источников информации и особенностям газетного стиля. Авторы делятся личным опытом и предлагают ряд упражнений по расширению и активизации словарного запаса и дальнейшего развития навыков устного общения.

Петрова І.В.
Київський національний університет
культури і мистецтв

РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ДОЗВІЛЛЯ В СТРУКТУРІ ВІЛЬНОГО ЧАСУ ЛЮДИНИ

Дозвілля як процес педагогічної організації дозвіллевої діяльності є принципово новим науковим напрямом. На дозвіллі здійснюється задоволення людських потреб, продиктованих бажанням людини, її інтересами, а не обставинами та соціальними обов'язками. Дієвість та різноманітність такої дієвості – це ті основні складові, що відрізняють дозвіллеві види занять від будь-яких інших. Дозвілля – це передусім діяльність людини у вільний для неї час. Якісність цієї діяльності залежить від культури та морального розвитку самої особистості і є головним чинником її становлення, формування та розвитку. Невміле або неорганізоване використання людиною свого дозвілля призводить до різноманітних проблем: асоціальної поведінки, відсутності вільного часу, перешкоджає процесу самореалізації та саморозвитку особистості.

Наукові дослідження сучасних вчених та практиків (Волощенко Г.,

Єрасова Б., Кірсанова В., Кротової Ю., Стрельцова Ю. та ін.) розкривають значимість вільного часу в духовному та фізичному формуванні й розвитку особистості, обґрунтовують дозвілля як свободу людського духу. Разом з тим, невирішеними залишається багато питань, що допомогли б у глибшому вивченні дозвілля як соціально-педагогічного явища. Серед них – педагогічний потенціал дозвілля в структурі вільного часу особистості. Тому метою даної статті є аналіз історії об'єктивного розвитку суспільної діяльності в контексті вільного часу, характеристика причин виникнення та тенденцій розвитку дозвілля, розкриття його ролі у структурі вільного часу.

Соціальний час виявляється у робочому та вільному часі як історичних формах діяльності суспільства на конкретному етапі його розвитку. Поділ часу на робочий та вільний обумовлюється потребами суспільної практики, суспільного пізнання, об'єктивної диференціації людської діяльності.

У первіснообщинному суспільстві не існувало функціонального поділу часу на вільний та робочий, що обумовлювалося нерозвиненістю диференціації діяльності. Черговість різних видів діяльності, праці та відпочинку залежала від природних змін та біологічного життя самої людини і регламентувалася через звичаї, традиції та обряди.

Поділ часу на робочий та вільний відбувається з виникненням класів: вільний час стає привілеєм рабовласників та феодалів, робочий – рабів та кріпосних. Перші паростки вільного часу зароджуються у феодальному суспільстві у кріпосних селян (згадаймо, наприклад, роботу М. Бахтіна “Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья”) і виявляються через різноманітні свята та масові гуляння.

У ХІХ ст. проблема вільного часу набуває свого подальшого розвитку, однак вона ще не потребує нагального вирішення, що можна пояснити рівнем розвитку суспільства. Робочий час використовується як мірило тривалості праці, фіксація трудової діяльності і обумовлюється вимогами технологічної регламентації, розвитком капіталістичної кооперації, мануфактури, машинного виробництва. Для такої регламентації праці застосовуються спочатку економічні механізми (звільнення, штрафи, догани), пізніше приймається законодавство про працю, в якому юридично обґрунтовується тривалість робочого дня.

Необхідно зазначити, що спочатку відновлення працездатності людини здійснювалося за рахунок часу, відведеного для домашнього господарства та задоволення фізіологічних потреб, а розвиток капіталістичного виробництва призвів до зростання потреб у вільному часі робітників і необхідності

відновлення не лише фізичних здібностей до праці, але й інтелектуальних.

Перші спроби використання показників часу як категорії наукового пізнання були здійснені у кінці XIX – початку XX ст. київськими вченими Журавським Д. (“Об источниках и употреблении статистических сведений”, К., 1846) та Зібером Н. (“Опыт программы для собирания статистико-экономических сведений”, К., 1873), російськими вченими Щербиною Ф. (“Крестьянские бюджеты”, Воронеж, 1900), Кауфманом А. (“Сборник статей. Община. Переселение. Статистика”, М., 1915), Чайновим А. (“Опыт разработки бюджетных данных по сто одному хозяйству Старобельского уезда Харьковской губернии”, Харків, 1915) та Челинцевим А. (“Опыт изучения организации крестьянского сельского хозяйства Тамбовской губернии”, Харків, 1919).

Більшу увагу питанням витрати часу було приділено після революції. Так, перші вагомі дослідження бюджету часу в цілому та вільного часу зокрема було проведено у Радянській Росії в 20-х роках XX ст. під керівництвом Струмліна С. та Сорокіна П. У 1922-1925 роках Струмлін С. провів дослідження вільного часу робітників, службовців та селян, у 1935-1936 роках – робітників, службовців та колгоспників. З 30-х років проводяться вибіркові дослідження бюджетів часу у різних містах СРСР (Москві, Харкові, Ташкенті та ін.).

Вважається, що одним з перших ввів у науковий обіг поняття “бюджет часу” Сорокін П., який розглядав його як: метод отримання кількісної інформації про щоденну діяльність, про витрати часу на ту чи іншу діяльність чи заняття; форму представлення фактичних даних про використання часового простору на основні заняття або, навпаки, сукупність занять, що вимірюються часом [2, С.147].

З середини XX ст. вченими та практиками вільний час починає вивчатись не лише з точки зору його значення для окремої особистості, але й як суспільна цінність. Вільний час починає розглядатись як такий, що призначений не лише для розвитку розумових та фізичних здібностей, але й для задоволення соціальних потреб, “а його творче використання визначається загальним рівнем розвиненості індивідуума, усвідомленням особистістю своїх інтересів та домагань” [7, С.9]. У радянські часи починають вивчатись кількісні та якісні характеристики вільного часу, його змістові та структурні ознаки, значення вільного часу у розвитку всієї держави. Систематичні дослідження вільного часу та дозвілля здійснюються за різними напрямками: досліджуються кількість та зміст вільного часу, вплив соціальних чинників на організацію дозвілля, проведення вільного часу різними демографічними групами населення, перспективи розвитку вільного часу.

У 60-70-х роках XX ст. проблема дозвілля у структурі вільного часу

знаходить своє висвітлення у роботах радянських вчених Байкова В., Дучал А. та Земцова А. (“Свободное время и всестороннее развитие личности”, Москва, 1965), Болгова В. (“Внерабочее время и уровень жизни трудящихся”, Новосибирськ, 1961, “Бюджет времени при социализме”, Москва, 1973), Грушина Б. (“Свободное время. Актуальные проблемы”, Москва, 1967), Зборовського Г. та Орлова Г. (“Досуг: действительность и иллюзии”, Свердловськ, 1970), Гордона Л. та Клопова Е. (“Человек после работы”, Москва, 1972), Патрушева В. (“Время как экономическая категория”, Москва, 1966), Петросяна Г. (“Внерабочее время трудящихся СССР”, Москва, 1965), Пруденського Г. (“Время и труд”, Москва, 1965) та інших.

Загально визнано, що сукупний час людини складається з двох структурних компонентів: робочого та позаробочого часу. У робочий час людина створює матеріальні, духовні, культурні цінності, що забезпечують життєдіяльність суспільства, позаробочий час витрачається людиною на сон, їжу, ведення домашнього господарства, відпочинок. Це означає, що життя людини наповнене різною за своїм характером та змістом діяльністю – навчальною, трудовою, побутовою та вільною (що обирається за власним бажанням і здійснюється у вільний час). Домінуючим мотивом вільної діяльності є особиста потреба людини у цій діяльності, а не зовнішні обставини. Звичайно, і праця, і професійна діяльність можуть розглядатися як вільна діяльність: це трапляється тоді, коли праця сприймається людиною не як обов’язок або засіб заробітку, а як особистісна потреба, інтерес до цієї діяльності. Особливо важко провести межу між робочим та вільним часом серед осіб інтелектуальної праці. Якщо мета трудової діяльності полягає у створенні конкретного продукту або створенні необхідних засобів та умов життя, то вільно обрана діяльність має на меті відновлення та розвиток фізичних і духовних сил особистості.

Творчий потенціал вільного часу підкреслюється ще на початку 60-х років ХХ ст. Пруденським Г., який зазначав, що вільний час є складовою позаробочого часу і витрачається на навчання, підвищення кваліфікації, громадську роботу, відпочинок з метою всебічного розвитку. Цієї ж думки дотримуються й сучасні науковці, які доводять, що вільний час – це час, який використовується “за власним бажанням та розсудом, визначається загальною спрямованістю особистості, рівнем її культурного розвитку, регулюється шляхом цілеспрямованого педагогічного керівництва і фактично є самостійним структурним компонентом позаробочого часу” [7, С.9].

Окремі вчені (Байкова В., Гордон Л., Клопов З., Патрушев В., Пруденський Г.) вважають за доцільне розглядати вільний час як час

“піднесеної діяльності”, що спрямована на поглиблення знань людини, її духовний та фізичний розвиток, формування моральних якостей. До таких видів “піднесеної діяльності” належать самоосвіта, творча діяльність, хобі, активний відпочинок.

Поступово вільний час починає класифікуватися за різними ознаками – кількістю, якістю проведення, раціональністю, характером впливу, формою проведення, соціальною спрямованістю тощо. Наприклад, доволі поширеним вважається поділ вільного часу на суспільно-регульований та індивідуально-регульований. Суспільно-регульований вільний час охоплює зайняття мистецькою діяльністю, культурною творчістю, масовий відпочинок та рекреацію; індивідуально-регульований час охоплює індивідуальні зайняття мистецтвом, аматорство, розваги, міжособистісне спілкування, пасивний відпочинок.

Цікаву класифікацію пропонує Єлізарєв Е., який поділяє час людини з точки зору його необхідності та свободи. На думку вченого, до необхідного часу належить час робочий, позаробочий, а також час, необхідний який витрачається на виховання дітей та задоволення інтелектуальних, культурних і соціальних потреб. «Витрати часу, необхідні для отримання того мінімуму знань та культурних навичок, які в даний історичний момент визначаються рівнем суспільного розвитку... мають характер такої ж необхідності як і час, що витрачається суспільством на виробництво матеріальних благ, і ніяким чином не можуть розглядатися як вільний час суспільства» [4, С.55].

Петросян Г. поділяє час людини на робочий та позаробочий. Останній, в свою чергу, складається з таких частин: витрат на сон, споживання їжі, домашнє господарство та вільний час.

Гордон Л. та Клопов Е., вивчаючи образ життя як цілісний процес, пропонують розрізняти час людини у контексті основних типів її життєдіяльності: зайняття, пов’язані із задоволенням фізіологічних потреб; ведення домашнього господарства; сімейне спілкування та виховання дітей; вибіркоче сімейне спілкування та дозвілля; щоденна культурна діяльність [3, С. 84]. Вільний час, на думку вчених, це час “самоцінних дій”, дій, які важливі для людини самі по собі, а не через свої результати. Тому до таких дій належать не лише ті, які позитивно впливають на особистість, але й ті, що мають негативний аспект (зловживання алкоголем, марна трата часу та ін.). Разом з тим, вчені підкреслюють, що самоцінна діяльність – це, переважно, час “розумової, соціальної, естетичної, фізичної діяльності, пов’язаної головним чином з відпочинком та розвагами, розвитком особистості, час, вільний від виконання необхідних обов’язків” [3, С. 85].

Основною класифікаційною ознакою вільного часу вважається принцип всебічного розвитку особистості, який дозволяє віднести до вільного часу багатоманітні заняття, що поділяються на декілька груп:

- до першої належить суспільно-корисна діяльність (суспільна робота, художня творчість, навчальні заняття, виховні заходи), метою якої є створення духовних цінностей, здатних задовольнити суспільні потреби. Ця діяльність здійснюється особистістю без будь-якої оплати та без очікування винагороди;

- до другої належать заняття, пов'язані із споживанням духовних цінностей (читання книг, періодики, перегляд телепередач, відвідування культурно-мистецьких закладів, концертів, самоосвіта). Метою таких занять є споживання духовних цінностей та систематична активна діяльність особистості, спрямована на формування у себе нових якостей;

- до третьої належать зайняття, пов'язані з відпочинком (пасивним або активним). Метою такої діяльності є відновлення фізичних та психічних сил особистості, створення підґрунтя для духовного розвитку людини [6, С.163-165].

Пруденський Г. у своїй праці “Время и труд” розглядає вільний час як частину позаробочого часу, який він поділяє на такі складові: витрати часу, пов'язані з роботою (переїзд на роботу та з роботи, витрати часу на підприємстві, позаробоче навантаження тощо); витрати часу, пов'язані з веденням домашнього господарства, вирішенням комунально-побутових питань (закупівля продуктів, приготування їжі, догляд за дітьми, прибирання та інше); витрати часу, пов'язані із задоволенням фізіологічних потреб (сон, їжа, особиста гігієна); вільний час, що сприяє фізичному та інтелектуальному розвитку людини, а також її відпочинку. Така класифікація позаробочого часу була визнана найприйнятнішою і вітчизняними і зарубіжними вченими.

Патрушев В. у праці “Время как экономическая категория” розглядає вільний час як такий, що використовується з метою підвищення свого культурно-технічного рівня, зміцнення здоров'я, культурного відпочинку, товариського спілкування, розвитку інтелектуальних та фізичних здібностей, задоволення соціальних потреб.

Тобто, більшістю вчених вільний час розглядається як складова позаробочого часу, яка використовується людиною “для всебічного духовного та фізичного розвитку: для суспільної діяльності, підвищення загальноосвітнього рівня, культурного спілкування, розумного відпочинку, художньої творчості, фізкультури та спорту, виховання дітей” [1, С. 20].

Класифікація позаробочого та вільного часу, здійснена групою соціологів (Гордоном Л., Генкіним С., Клоповим Е., Соколовою С.), дозволяє врахувати

всю багатоманітність тих занять, якими займається людина у вільний час. Згідно з цією класифікацією вільний час людини розкривається за змістовим параметром і поділяється на чотири типи: до першого типу належать зайняття, пов'язані з переглядом телепередач, читанням періодики, художньої літератури; другий тип охоплює зайняття, спрямовані на відпочинок, рекреацію та позасімейне спілкування; третій тип охоплює зайняття, пов'язані з споживанням культурних цінностей, самоудосконаленням, самоосвітою; четвертому типу притаманні порівняно високий розвиток форм споживання культури (відвідування театрів, музеїв, активна участь в культурній діяльності).

До останнього часу дозвілля сприймалося вченими у декількох значеннях: як синонім поняття “позаробочий час”; як синонім поняття “вільний час”; як частина вільного часу, пов'язаного з відпочинком та розвагами. Так, Стрельцов Ю. зазначає: “Сьогодні в наших енциклопедіях та довідниках найчастіше дозвілля та вільний час прирівнюються між собою. Цієї точки зору дотримуємося і ми...”. Дозвілля – це “частина позаробочого часу (у межах доби, тижня, року), що залишається у людини (групи, суспільства) поза різними нагальними, необхідними затратами” [8, С. 5].

Як складову вільного часу розглядають дозвілля Бардов В., Вульфович Г., Зборовський Г., Орлов Г., Сазанюк З., Сергета І. та інші. Дозвілля як вільний час виконує функції відновлення фізичних та духовних сил особистості, спілкування, задоволення культурних потреб, пасивного відпочинку, розваг, але може мати й асоціальний характер. Так, зокрема Бардов В. та Сергета І. зазначають: “З практичної точки зору, серед занять у вільний час доцільно виділяти дві основні групи, а саме: освіта та дозвілля. До першої групи, крім навчальних занять, слід віднести громадську роботу та аматорські заняття; до другої – заняття спортом, спілкування, використання засобів масової інформації та підвищення культурного рівня” [7, С. 7].

Більшістю вітчизняних вчених дозвілля розглядається як діяльність, що обирається людиною відповідно до своїх нахилів та інтересів; як час здійснення значущих для особистості, для її самореалізації та самовдосконалення форм діяльності.

У сучасному суспільстві дозвілля, окрім виконання своїх основних функцій (відпочинок, відновлення фізичних та духовних сил, споживання культурних цінностей, спілкування, просвітництво), набуває самостійної цінності, що полягає у розвитку людини, задоволенні її потреб, самовдосконаленні. У ХХ ст. пропагується й утверджується думка про те, що дозвілля є не лише похідним від роботи, дозвілля перетворюється на життєву філософію людини, відтворює рівень її культури, її соціальний досвід, її

мікросередовище.

Дозвілля, вільний час, дозвіллева діяльність стали об'єктом наукового інтересу філософів, соціологів, економістів, психологів, педагогів, архітекторів, соціальних працівників. Так, психологи аналізують психологічні аспекти дозвілля. Особливої актуальності ці дослідження набувають у трансформаційні періоди суспільства, коли суттєво змінюються усталені стереотипи, виникають нові соціальні спільноти, в межах яких діє свій стиль та спосіб життя. Трансформаційні зміни завжди мають позитивний або негативний вплив на розвиток особистості, її соціальне становище. Досить часто трансформаційні зміни перевищують індивідуальні можливості людини, її здатність адаптуватися в сучасному світі.

Архітектори аналізують реалізацію багатофункціональних заходів, будівництво штучних моделей дозвіллевої діяльності, розробляють принципи функціонально-планувальної організації закладів дозвілля як архітектурного об'єкта. Вони намагаються створити максимально сприятливе середовище перебування з урахуванням психологічних аспектів, а також сформувати рекреаційний простір, вдало розмістивши зони активного та спокійного відпочинку. Пошуки ведуться з позицій прогнозування та планування, універсального поліфункціонального використання приміщень, застосування принципів динамічної архітектури. Атмосфера активної взаємодії з навколишнім предметним середовищем є однією з головних умов ефективної діяльності дозвіллевих структур. Вона має значні потенціальні можливості для відпочинку та розваг, для стимулювання розумових і творчих процесів життєдіяльності людини.

Соціологи систематизують досягнення у сфері дозвілля, вивчаючи: дефініції дозвілля (вільний час, дозвіллева діяльність, індустрія дозвілля, хобі, рекреація); зміст дозвілля як синонім якості життя та здоров'я, а не просто як "час відпочинку"; взаємозв'язок дозвілля і тих змін, що відбуваються у світі; організацію дозвіллевої діяльності (її форми, методи, принципи); дозвіллеву специфіку на різних етапах людського життя (у період дитинства, юності, зрілості); дозвіллеві розбіжності між статями ("типово жіноче" і "типово чоловіче" дозвілля); сімейне дозвілля (потреби членів сім'ї у спілкуванні, відпочинку, творчості); дозвілля осіб похилого віку (дозвілля як активність і творчість, спокій та відпочинок, проблемність та конфлікт); дозвілля в умовах безробіття як час, який необхідно заповнити змістом та діяльністю; психолого-соціологічні проблеми і дозвілля (стреси, смуток, самотність, фізичні та розумові вади); прогнозування та проектування дозвіллевих процесів.

Економістами вивчаються можливості поєднання інтересів дозвіллевої та економічної сфер. Дозвілля у дослідженнях кінця ХХ ст. розглядається як один з основних елементів довгострокової економічної стратегії. З'явилися нові форми кооперації між дозвіллевою сферою та економікою. Це виявляється у відкритті в дозвіллевих закладах прибуткових творчих майстерень, у наданні комерційних послуг, виконанні дозвіллевих заходів на замовлення, у створенні великої кількості робочих місць шляхом відкриття дозвіллевих центрів з їх розгалуженою інфраструктурою. Особливо актуальними виявилися питання реального та потенційного співвідношення між зайнятістю у дозвіллевій сфері та іншими сферами трудової діяльності людини.

Дозвіллевий потенціал вивчається й медиками, яких цікавлять передусім ефективні, адекватні та дійові засоби збільшення адаптаційних ресурсів організму шляхом різноманітних методів раціональної організації дозвіллевої діяльності (Бардов В., Березін В., Боярський А., Сергета І., Сердюковська Г.). Медиками досліджуються психофізіологічні аспекти організації дозвіллевої діяльності, гігієнічні основи оптимізації вільного часу, питання дозвілля та адаптаційних можливостей організму, вільного часу та професійної орієнтації й охорони праці.

Здійснений аналіз зазначеної проблеми дозволяє зробити такі висновки.

Вільний час суспільства, його завдання та цілі, змістовий та кількісний параметри, визначаються закономірностями функціонування суспільства на конкретному історичному етапі його розвитку і залежать від економічного базису, політичних, правових, філософських, релігійних, естетичних чинників. Основною соціальною функцією вільного часу визнається всебічний розвиток особистості. “Питання про спрямування вільного волевиявлення у зв'язку з проблемою всебічного розвитку особистості має найбільше значення” [5, С. 79]; “якщо є можливість широкого вибору між заняттями, кожне з яких не дає можливості саморозкриття й самореалізації особистості, розвитку її здібностей, формування потреб...то ні про який вільний за змістом час, ні про який вільний вибір не може бути й мови” [6, С. 72-73].

Кожна запропонована класифікація вільного часу має право на існування, однак необхідно зважати на її пізнавальну цінність, важливість того критерія, що складає її підґрунтя, її інтерпретацію. Позитивом будь-якої класифікації є те, що вона сприяє поглибленому вивченню кожної часової категорії.

Організація дозвілля як складового елементу вільного часу залежить від об'єктивних умов (навколишнього соціокультурного середовища, праці, дозвіллевої інфраструктури, транспорту) та суб'єктивних чинників (особистої

культури, моральних якостей, інтересів, потреб, ідеалів).

Структура дозвілля має декілька рівнів, які відрізняються культурним та психологічним значенням, змістом діяльності, творчою активністю особистості. Перший рівень складає пасивний відпочинок, який полягає у емоційному та психологічному розслабленні; другий рівень передбачає розваги (прогулянки, ігри, спортивні видовища, відвідування кінотеатрів) і має на меті відновлення тих психічних та фізичних сил, які не використовувалися в трудовій діяльності; третій рівень – творчий – пробуджує активні пошуки людини у сфері культури, стимулює пізнавальну діяльність особистості, збагачує її духовний світ та соціальні зв'язки, розвиває професійні інтереси.

Зважаючи на суспільну цінність вільного часу, необхідно зазначити, що розкриття ролі дозвілля та його місця у структурі вільного часу обумовлене необхідністю глибокого вивчення та аналізу вільного часу усього суспільства, окремої групи, особистості та індивіда і вимагає проведення подальших наукових досліджень.

Використана література:

1. Артемов В.А. и др. Статистика бюджетов времени трудящихся. – М., 1967. – С.20.
2. Артемов В.А. К истории возникновения исследований бюджетов времени // Социс. – 2003. – № 5. – С.141-149.
3. Гордон Л.А., Клопов Э.В. Человек после работы. Социальные проблемы быта и внеабочего времени. – М., 1972. – С.84.
4. Елизарьев Э.А. Время общества. – Новосибирск, 1969. – С.55.
5. Зборовский Г.Е., Орлов Г.П. Досуг: иллюзии или действительность. – Свердловск, 1970. – С.79.
6. Пименова В.Н. Свободное время в социалистическом обществе. – М.: Наука, 1974. – 311 с.
7. Сергета І.В., Бардов В.Г. Організація вільного часу та здоров'я школярів. – Вінниця: РВВ ВАТ «Віноблдрукарня», 1997. – 292 с.
8. Стрельцов Ю.А. Культурология досуга: Учебное пособие. – М.: МГУКИ, 2002. – 184 с.

А н н о т а ц и я

В статье проанализировано историю объективного развития общественной деятельности в контексте свободного времени; раскрыто роль досуга в структуре свободного времени личности дана характеристика причин возникновения и тенденций развития досуга.

Руденко Л.М.
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ДЕФЕКТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Стандарти вищої дефектологічної освіти передбачають не тільки вивчення